Ч. 218 (14.115). Львів, субота 17. серпня 1935. Poсztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 "
Піврічно 30·00 "
Річно 60·00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. " Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чи Париж зарадить італійсько-абісинській війні?

ПАРИСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПАРИЖ, 16. 8. ПАТ. Вступна розмова прем. Ляваля і бар. Альойзія тревала більше як годину. По конференції Ляваль заявив представникам преси: Нині я відбув вступну конференцію з італійським делегатом бар. Альойзієм. Завтра вранці відбудеться спільна конференція представників трьох великодержав, сигнатарів договору з 1906 р.

Перед розмовою був з короткою візитою у прем. Ляваля італійський амбасадор Черуті.

Аг. Аваса на передодні нарад конференції так зясовує становище трьох великодержав: Англія, як говорив передучора мін. Іден, дбає про те, щоб запевнити спокій і пошановання договору Ліги Націй. Вона допускає можливість позволити Італії мішатися у справи Абісинії тільки в господарській ділянці. Італія зі свого боку потверджує своє рішення відкликатись до збройної сили, якщо мирно не можна буде поладнати спору в такий спосіб, що запевнив би їй вистарчальні гарантії. Треба підкреслити, що ті становища мають виразний характер максимальних домагань. Франція, як і Англія горячо хоче запевнити мир і не дозволити на ослаблення зобовязань договору Ліги Націй. Тому представник Франції працюватиме ревно, щоб найти таку розвязку, яка признала б Італії повну сатисфакцію та дозволила б виминути війну та її консеквенції щодо Ліги Націй і задержання европейської стабілізації.

ЛЬОНДОН, 16. 8. ПАТ. „Ню Кронікл" поміщує інтервю з абісинським цісарем, в якім він між ін. заявив, що не думає, щоб Англія і Франція могли несправедливо повестися з його краєм. Гайле Селясіє не вірить теж у те, щоб істнували проекти поділу Абісинії.

ГОРЯЧКОВІ ВОЄННІ ПРИГОТУВАННЯ АБІСИНІЇ, ІТАЛІЇ І АНГЛІЇ.

ПАРИЖ, 16. 8. ПАТ. „Ле Матен" повідомляє з Льондону: З Аддіс-Абеби є вістки, що абісинський уряд вислав залізницею до Гаррару поважну скількість зброї і муніції. Крім цього зі столиці вислали зброю і муніцію до граничних провінцій. В північних провінціях зібрали 450 тисяч вояків у воєннім поготівлі. В команді тієї армії є: губернатор Ґондару Рас Касса, губернатор Тіґру Рас Сеям і губернатор прикордонної північної округи Рас Деділяз Азаляг. „Ле Матен" повідомляє з Льондону, що згідно з інформаціями з Аддіс-Абеби до Абісинії прийшов недавно транспорт 2 тисячів скорострілів з Японії.

ПАРИЖ, 16. 8. ПАТ. Льондонський кореспондент „Еко де Парі" обговорюючи теперішній стан напружених італійсько-абісинських відносин, пише: В Льондоні вказують на воєнні приготування Італії в Додеканезі, де проголосили воєнний стан. Архіпеляг є властиво у стані бльокади. Острів Лерос замінили на укріплену військову базу. Укріпили теж острови Родос, Калімнос і Скарпенто. Англійці зі свого боку поробили приготування на Мальті. Зорганізували систему летунської оборони острову, а губернатор острову видав розпорядок у справі охорони населення перед газовими нападами. Також на скріплення оборонних сил Єгипту англійський уряд звернув більшу увагу.

Англійці за всяку ціну хочуть зберегти мир. Деякі кола пропонують навіть, щоб віддати Італії деякі території.

НОВИЙ ІНЦИДЕНТ.

ЛЬОНДОН, 16. 8. ПАТ. Райтер повідомляє з Джібуті: На стації Дізедавуа, при залізничій лінії Джібуті—Аддіс-Абеба, трапився інцидент, підчас якого абісинський поліцай важко ранив секретаря італійського консуляту в Адені, Мечената. Поліцай теж ранений. Інцидент не мав поважнішого характеру тому, що поїзд відїхав.

Райтер повідомляє з Риму: Італійські офіційні кола не знають нічого про згаданий інцидент на стації Дізедавуа, в часі якого абісинський поліцай нібито ранив секретаря італійського посольства в Адені.

Морської конференції великодержав не буде у жовтні.

ЛЬОНДОН, 16. 8. ПАТ. Британські офіційні кола рішуче заперечують вістки з Токіо, будьто би англійський уряд запропонував скликати у жовтні ц. р. морську конференцію 5 великодержав, сигнатарів вашингтонського договору. Ті кола переконані, що такої конференції не можна буде відбути, доки Англія, Франція, Італія, а може навіть і СССР не устійнять підстав до ґенеральної дискусії над морськими питаннями.

Шпигунська афера в чехословацькім війську.

ПРАГА, 16. 8. ПАТ. Влада безпеки викрила велику шпигунську аферу у війську. Осередком шпигунства були Радзейовичі у Західній Чехії. Поліція арештувала учителя німця в Чеських Будейовичах, двох його синів і ґенерала Крала, колишнього командата 4-ої австро-мадярської армії в часі війни, в останньому часі на емеритурі. Офіційного комунікату в цій справі досі не оголосили.

Дискусія у справі карикатур.

ВАШИНГТОН, 16. 8. ПАТ. Після наради з державним підсекретарем у державнім департаменті Філіпсом, японський амбасадор Саіто висловив надію, що ніякий прикрий інцидент не зіпсує добрих взаємин між Зл. Державами й Японією. Саіто заповів, що відбуде з Філіпсом засадничу дискусію з приводу карикатур японського цісаря в американській пресі.

Бандити вбили англійського журналіста.

ПЕКІН, 16. 8. ПАТ. Бандити, що схопили англійського журналіста Джонеса, вбили його. Тіло Джонеса перестріляне трьома кулями найшли недалеко Пао-Чанг. Війська зоганяють бандитів. Думають, що вбивства доконали 12. ц. м.

Закарпаття — очима чужинця.

Кожна, хочби найменша, вістка про Закарпаття, подана чужинцем, є для нас цікава, особливо, коли автор старається охопити справу в обєктивній формі. При кінці 1934. р. вийшла друком незвичайно цікава й цінна праця одного молодого француського студента*), що виїздив до Чехословаччини і на місці приглядався кооперативному життю. В книжці говориться доволі багато про Закарпаття і — русинів. Цікаві власне поміченя автора і його закиди дотично їхньої незорґанізованости. Після прочитання книжки, бачимо брак всякої тенденційности; автор подає тільки факти, трохи чисел і свої завваги. В добавок видавцем цієї книжки є Нова Економічна Бібліотека, що постановила собі за ціль „не обмежуватись до конкретної обсервації з доброї волі, але дати повчальні висліди з загальним закроєм.".

Після війни — читаємо там — в кожній державі є всякі недомагання. Економічна скрута дається в знаки у краях Середньої і Східної Европи. Селяни майже не можуть виконувати своїх головних обовязків супроти держави, себто платити податків. Дрібно-земельні посідання збільшилися, одначе нема найменшої ґарантії, що вдасться вдержати спокій і рівновагу. Щоби рятувати неприродний стан держави, пустили в рух всі апарати і тепер очі богатьох економістів звернулися в сторону кооперації, що має бути одиноким рятунком перед катастрофою. Недавно минуле століття виказало, що нпр. Франція піднеслася після свого господарського упадку зі побільшуванням числа рільничих синдикатів. Тепер також уряд, кажім Югославії чи Болгарії — країв цілком рільничих — веде свою внутрішню політику таким робом, щоб нести поміч своїм громадянам при помочі різних кооперативних установ. Також Чехословаччина ставить великий натиск на добре зорґанізоване господарське життя у рямцях кооперації. Через кооперативні установи селянин має змогу продавати, купувати, вимінювати, тобто находить в кооперації конечні йому фінанси; це спосіб його торговлі.

Чехи сильно звязалися з кооперативним життям і господарська кооперація витворила в них свого роду еліту, що кермує головним апаратом. Забудування, технічні заведення, їх вивінування відповідають вимогам найновішої техніки, а кооперативні фабрикиривалізують з капіталістичними.

Побіч фабрик і консумпційних установ гарно розвиваються каси Райфайзена. Кампеліка і Шульце-Деліч. Кожна має великі обороти і сповняє свою місію суспільно-економічного характеру. Вони йдуть з поміччю біднішому населенню при закупі землі, будові електрівень і т. д.

*) Polin et charon: „Les coopératives rurales et l'cui état en Tchécoslovaquie et en Romanie Вид. Félix Alcan. Paris.

Зате у Словаччині і Закарпатті кооперативні каси не мають щастя. Там були латифундії, селянство терпіло голод землі, було дуже бідне і його уважали за кольонізаційний елемент. Другим чинником, що не дозволяв населенню піднестися з матеріяльної нужди, був мадярський режім, що його так добре ще тямить наше село. З приходом нової влади повіяло новим духом. Чеський уряд пішов більше на руку своїм громадянам і „штучно" почав їм помагати. Одначе все ще уважає їх за ґрунт пригожий до експериментів, бо край є „півдикий, в несвідомости, полишений на поталу вимового свігу і жидів-лихварів".

Коли в Богемії і на Моравії кредитові кооперативи мали в 1929. р. більше ніж півтора мілярда чеських корон, то в тому часі Словаччина враз із Закарпаттям мала заледви 373 міліони ч. к. Відчувається брак більших землевласників (статистика виказує їх 22 прц.) а також середняків (лише 14 прц.). З цього випливає і недостача гроша, а інтеліґенція, що виходить з народу, швидко його покидає, денаціоналізується і не має спроможности творити еліти. Нема тих, котрі могли би вказати неосвіченим селянам, що живуть ще примітивним, колективним життям, властивого шляху.

Найчастіше просвічують селянам Закарпаття дві провідні ідеї: або залишатися у своїй родинній місцевости, або вибиратися в чужину і шукати щастя в степах Америки. Слушно автор завважує, що зі „статистичних даних нема змоги про це все довідатися, хіба лиш через подорожного, що вміє добре обсервувати".

Взагалі життєвий рівень Закарпаття ще дуже низький. Коли в 1927. р. чехи консумували 37.7 кг. мяса на одного мешканця, словаки 18 кґ., то українець-закарпатець ледви 8.2 кґ. Тому не диво, що споживчі кооперативи лишають на Закарпатті також багато до побажання. Селянин не може позбутися привички, що в його економічному житті посередник є небажаний. Замість самому купувати і продавати, чи хочби навіть привороти вимінну систему (тепер найчастіше застосовувану), він мусить мати посередника в особі жидка-торговця.

На чеських землях було куди краще. Вже після 1848. р., після увільнення селян, кожного лихваря чекала велика кара. Натомісць Закарпаттям ніхто не журився. На кожному кроці були зловживання; лихва в грошевих позичках, лихва в товарах, а навіть у праці. Загальною процентовою мірою залишилось там 10 до 20 відсотків. Одначе ця міра не має ніякої границі. Процентова стопа може доходити до 100 і 200 прц. та позбавляє селянина вільности в праці. Він зовсім залежний від чужого капіталу, бідно живе, властиво вегетує при помочі примітивних засобів. За свою працю дістає нуждение винагородження і це по більшій частині в споживчих товарах. Тут продавець заробляє на нім подвійно: раз, беручи за безцін робітника, по-друге, має зарібок на товарах, які лише передає як посередник. Тому селянська верства живе ще просто у вічному кріпацтві, в руках жидів і в усьому своєму нужденному житті не може вийти з довгів. Такого чужинець ніколи не побачить між чехами, де кредитова кооперація найшла велике пристосування.

Закарпаття, пригнічене матеріяльною нуждою, не може піднестись духово. Сліди ріжних „цивілізацій" полишили по собі памятки, яких не можна усунути. Так то виглядає „русин" і його життя. Зубожіле село, темнота і лихва йдуть собі з помічю.

Щоб вийти з цього морального і матеріяльного упадку, потрібно доконче звернути очі на себе самих. Кожний, що має спроможність бути дещо творчим, мусить віддати свій хист на услуги спільної справи. Тоді вислід буде для нас безпечечно корисний. Закарпаття буде освідомлене і стане на ноги тоді, коли його мешканці зможуть дійти бодай до середнього рівня інтелектуального й економічного богацтва.

М-р Богдан Казимира.

Наради VII. конґресу Комінтерну.

Провокаційна промова представника КПЗУ.

Прага, серпень 1935.

У Москві відбувається — по довшій перерві — VII. конґрес Комінтерну. Боєвим його кличем є „боротьба з фашизмом та імперіялізмом". У конґресі беруть участь представники усіх закордонних компартій, а багато із них виступало на конґресі з відповідними промовами-заявами. Усі ці промови лежать нині точно записані перед нами, а між ними находимо теж і промови представника КПЗУ (комуніст. партії Західної України) і Закарпаття. Від КПЗУ виступав з промовою якийсь Рваль, а від Закарпаття Сирови. Два „чистокровні" українці. Гадаємо, що не без інтересу для наших читачів буде дізнатися, про що говорили в Москві ці представники „українських трудящих мас з закордону".

З черги подаємо зміст промови-заяви представника КПЗУ Рваля:

— Саме тоді, коли на Радянській Україні український нарід побідно будує „своє радісне соціяльне життя", на західних українських землях йде кольоніяльна грабіжницька експльоатація, яка спирається на системі військово-фашистівського режіму.

Польський фашизм спільно із німецьким фашизмом готують горячково тили для реалізації своїх грабіжницьких контрреволюційних плянів супроти СССР і Радянської України. На цьому фоні серіозно зросла контрреволюційна активність української буржуазії. Після розгрому української буржуазно-кулацької контрреволюції в отвертому бою в 1919—1920 рр. широкі кола укр. буржуазії на західно-укр. землях змінили були на якийсь час свою тактику супроти радянської влади і перейшли від метод отвертої громадянської війни і контрреволюційних повстань до метод скритого саботажу.

Українська буржуазія почала втискати контрабандою націоналістичні елементи в молодий комуністичний і „національно-визвольний рух", щоб його таким чином розложити і зірвати знутра. Вона зуміла теж досягти можливости дістатися і на саму Радянську Україну, щоби тут взятися за диверзійно-шпіонську службу в інтересах буржуазно-кулацької контрреволюції та імперіялістичних інтервентів.

1933 року агенти УВО, під проводом агента полк. Коновалця Розенберга засіли на найважніших місцях партійного апарату, користуючись приспаною большевицькою обережністю у тодішнього проводу КПЗУ.

Безпощадна боротьба, яку повела братня компартія большевиків України, розгромивши націоналістичний ухил Скрипника і контрреволюційно-шпіонські унівсько-пецнявцькі гнізда (а деж УНДО й радикали? — пр. М—н), мала вирішне значіння для розкриття і погрому ворожих аґентур у КПЗУ.

Після реорганізації проводу і чистки партії від агентів клясового ворога, КПЗУ дала рішаючий відпір антисовітській тровлі і вперше за ряд довгих років „станула на чолі масових боїв у місті і на селі". (Чи не має цей агент комінтерну на оці своїх жертв на Волині?). Партія веде завзяту боротьбу за єдиний фронт. Вона організує кампанію проти фашистівського виборчого закона. Під її проводом ведуться масові політичні штрайки.

Партія розвинула по-новому тактику єдиного фронту. Єдиний фронт на західних українських землях старається передусім довести до одноцільности боротьби українського, польського і жидівського робітництва та побороти національний сепаратизм, підтримуваний контрреволюційною буржуазією.

Комуністи з КПЗУ за останніх півтора року добилися перших видних і серіозних успіхів у боротьбі за спільний фронт. Доказом цього може послужити зїзд соціял-демократичної робітничої громади в Дрогобичі в грудні 1934 р., де на 240 делегатів 160 рішуче виступили проти протирадянської тровлі, що її ведуть праві вожди української і польської соціял-демократичних партій і заявилися за єдиний фронт. Успішно розвивається теж кампанія за обєднання паралельних лівих і реформістичних профсоюзів на основі інтернаціональної і клясової єдности професійного руху. У Львові, в Станиславові, в Стрию й т. д. комуністи досягли згоди з поодинокими соціял-демократичними організаціями (!) і напр. свято 1. травня ц. р. у Львові і в Стрию святкували масово обєднані вже робітничі ряди. Переломове значіння для дальшого розвитку селянської боротьби мали боєві селянсько-робітничі демонстрації на Волині 1. травня ц. р. Тисячні селянські маси демонстрували під прапором комуністичної партії і комсомолу.

„Глибокий сенс нинішньої боротьби на Волині лежить у тому — говорив далі Рваль, — що саме в той час, коли „ясний пан" на Ольці, кн. Радзівіл, закликає до нового бандитського походу на Київ, селяни в його маєтностях організують боєві виступи проти панування поміщиків, а це все в обороні СССР. Тов. Попов був цілковито в праві, коли з цеї трибуни заявив, що оскаженілі пани при спробі свого нового нападу на Радянську Україну розібють собі голови вже на далекій віддалі від Києва. Ми можемо запевнити, що до цього приложать своїх рук робітники і селяни західних українських земель".

Далі Рваль говорив і про недалекі вибори до сойму. Про це він сказав між іншим дослівно таке: „Українська соціял-демократична партія, далі польські соціял-демократи та Бунд обявили бойкот виборів. Наша партія, виступивши проти пасивних форм бойкоту, проголошує активний бойкот (!). Компартія змагає до того, щоби рух мас спрямувати в русло могутнього протифашистівського фронту за демократичні права і повну національну свободу. Виходячи з конкретного відношення клясових сил у цілій Польщі, компартія Польщі висунула в останньому часі перед широким народнім фронтом клич „установчих зборів", які привернулиб народові відібрані у нього демократичні права. КПЗУ жадає права для широких мас цілком вільного вияву волі шляхом загального і тайного права голосування". А закінчив цілу цю свою промову оцей „представник трудящих мас Зах. України" так: „В нинішній відповідальний момент КПЗУ звернулася ще раз до всіх соціялістичних партійних організацій: до соц. рев. партії, до укр. соц. демократії, до польської соц. демократії, до Бунду та до всіх робітничих і селянських організацій з пропозицією створити єдиний фронт для боротьби з фашизмом і імперіялістичною війною. Цей конґрес ми покинемо зорожені міжнароднім досвідом і підемо назустріч новій боротьбі, новим трудноощам і новим бурям під прапором пролетарського інтернаціоналізму".

Радимо уважно продумати й проаналізувати цю промову комінтернського агента та поробити з неї в практичному, буденному житті відповідні висновки в напрямі безоглядної боротьби з комуністичними аґітаторами і з агентами Комінтерну на наших землях.

М—н.

„Сплетні і несплетні в справі виборів“.

Українсько-польське виборче порозуміння в польському освітленні.

Під поданим на горі написом приніс краківський щоденник „Ґлос Народу“ (з 14. серпня ц. р.) на передовому місці кореспонденцію з Варшави, в якій займається виборчими справами. У кореспонденції автор присвятив багато уваги й українцям та їхній теперішній політиці.

„Урядові — читаємо там — а властиво п. міністрові внутрішніх справ удалися в часі тієї кампанії (себто виборчої — прим. Ред.) два посягнення — порозуміння з національними меншостями, а передовсім з українцями, яв і розбиття суцільного людового фронту. З державної точки погляду це є додатнім явищем, що національні меншини візьмуть участь у виборчому акті, а з особливим вдоволенням треба повитати те, що між українським громадянством і урядом прийшло до порозуміння щодо кандидатів на терені трьох полудనево-східних воєвідств. Не можна ще говорити про польсько-українську угоду, до того певно ще далеко, але порозуміння означає деяке відпруження ситуації на тому терені. Цей сукцес буде мати і свою відворотну сторону медалі і вже нині можна це передбачити. Отже заключене виборче порозуміння з українцями має за собою апробату величезної части українського громадянства — це безсумнівне, але **має і своїх смертельних ворогів, групу Коновальця. Того політичного потягнення він не лишить без відповіди і не треба бути пророком, щоби передбачити скріплення терористичної акції з його сторони.** З тим мусітимуть рахуватися уряд, польське громадянство й українська суспільність, яка пішла на порозуміння. В інтересі всіх тих чинників лежить протиділати таким актам згідно й успішно. Щоби це тільки вдалося“.

Стільки польський журналіст про теперішню українську політику та її трудноші. Думаємо, що ці цікаві його враження можемо подати нашим читачам сміло без ніяких коментарів.

—o—

З української преси.

„Дай умерти!...“

Під цим наголовком появилась у найновішім числі (32. з 18. серпня) „*Мети*“ передова стаття, написана з приводу недавніх виступів москвофільських мееерів у Львові, що їх ми своєчасно туже докладно реферували. У згаданій статті „Мети“ читаємо:

Наші читачі може пригадують собі нашу нотатку, поміщену недавно в рубриці „З преси“ під наголовком „Дай умерти“! То була виписка з одної статті, яка появилася в орґані бувших старорусинів, що станули тепер на ґрунті української національної ідеї, — „Пролом“. Там подано частину листа, написаного людиною, яка досі зараховувала себе до ідейних москвофілів, — до редактора „Пролому“, що й цього листа оголосив. Тому, що думка, висловлена в цьому листі незвичайно характеристична для доживаючої своєї природної смерти частини москвофільського табору, повторимо її ще раз. „Знаю, — пише невідомий нам автор листа — що украінська нація оформлюєся — колись (єсли нації будут довго) певно відокремится — но я неспосібний по моїй духовій структурі на еволюції в скорім темпі — тяжолий на падйом. — Коли до Тебе пишу, мені цілий час на гадці історія, котру десь читавем (чи не у Ліскова). До діда хорого приходит доктор, бачит, що можна єго уратувати двома ложками рицинусу, но дід стогне: „Дай умерти“. А баба сував в руку доктора рубля і просит: „Дай умерти! Ми єго уже умили, чисту сорочку наділи — дай душі вийти“. Я чуюся духово старим. Єсли Твоя рецепта поможе другим з моєї парохії, то мене буде тішити. Сам кажу: „Дай умерти“. Ти — що іншого — маєш ідею. Здалека благословлю: кресціте ет мультіплікаміні“.

Ці слова — *це просто клясична формулка для означення духового обличча теперішнього ідейного москвофільства.* Справді, зневірившись у правильність ідеї, яка одухотворювала їхні почини, та не маючи вже внутрішньої сили зробити останній крок, такий незначний, як ложка рицинусу для хорого, а саме заапплікувати собі поворот до українства, — вони з однаково розброюючою, як і траґічною незарадністю просяться: „Дайте вмерти! Ми вже чисту сорочку наділи...“ Та справді, коли нема сили повернутися з помилкового політичного шляху, а не хочеться далі йти у багно, то краще зупинитись і зійти зі світа на місці зупинки. З жалем і зі співчуттям ми на це повинні погодитись і — простити. Як заблудившим братам, що мали відвагу до помилки признатись та не мали сили її направити.

Одначе у томуж таборі *є ще одна порода знахорів, які хотять завмираюче москвофільське тіло оживити затроєними застриками.* Ось ми є саме свідками метушні цих знахорів. Вони роблять шум, скликали віче у Львові і відбули його 2. серпня — для рятування „Народнього Дому“ перед „опасністю“ українців, видали брошуру на правах рукопису, де затроєною слиною, мов Каїни, плюють на все, що українське і загалом на всі лади стараються підлеститися своїм дотеперішнім панам. Щоб дати нашим читачам бодай зразок засобів тієї боротьби, подамо дві цитати з „Меморіялу Руских Орґанізацій“, виданого, як сказано, на правах рукопису: „Руский загал мав і має до польского народу і державн почування найдальш посуненої льояльности і ще ніхто ніколи не чув про те, щоби хтось з лона руского громадянства будь-коли допустився чину, що бє в цілість польскої державн або її орґанів“. І друге місце: „Ніякий русин не стрілив ще ніколи до польского міністра чи воєводи й ніколи ще, навіть за австрійских часів, не судили ніякого русина за вонвство поляка, намісника б. Галичини. Здаємо собі дуже добре справу з того, що час гоїт і подає в забутя все, але важко повірити, щоб у Варшаві пробачили смерть бл. п. Бронислава Перацкого, що чейже не впав жертвою якоїсь змови русинів“. Треба додати, що цей „Меморіял“ підписали всі найчільніші москвофіли в імені своїх решток орґанізацій.

Думаємо, що краще не аналізувати наведених „арґументів“. А їх мова найважніша та, що *політична історія боротьби між партіями і народами такої мови не знає. Навіть чесний ворог українців мусить читати її з обмерзінням.* Це справді унікат. Каїновий унікат. Подібні нераз до нього виступи краківського „Курієрка“ вищі тим, що мають деякі межі: вони не лижуть і походять від національного противника.

Джерело тих „арґументів“ — вибори. Москвофільські рештки, ґальванізовані для розбивацьких потреб супроти українців, тратять опору:

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 34)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

В 1916. році збогатіло життя ґміндівських виселенців досвідом з нової, в Галичині досі мало ще знаної установи — дівочих і хлопячих захистів (Mädchen und Knabenhorste). З практичного погляду такі захисти є поширеною ідеєю захоронок і сиротинців, а порівнятиб їх хіба можна з нашими бурсами. Тому їх місце — при шкільництві. Тих захистів — що-правда — від уряду ніхто не домагався. Була це улюблена і добровільна гадка д-ра Бухнера, який ставши в 1916. році начальником табору, перевів її в життя. Таборові захисти — це гадка і заслуга д-ра Бухнера. За час одного року повстало їх шість. Кількасот селянської дітвори — хлопців і дівчат — найшло в них людяне, як на тодішні тяжкі обставини навіть пишне поміщення.

Бараки, в котрих містились захисти, були для тієї цілі окремо перероблювані. Були в них гарні залізні ліжка з чистенькою постілю і відповідна обстанова. Діти в захистах мали охайні гранатові однострої, всі потрібні наукові прилади і діставали кращий харч. Між бараковими підростками (10—15 літ) вони були вибранцями долі. Одні з них ходили до таборової школи, інші на всілякі практичні курси. Улад домашнього життя був взятий з німецького, подобав меншбільш на теперішню передвійськову підготову, яку позаводили в повоєнних державах. Це у нас було ще тоді дивиною. Зразу провід тих захистів лежав у німецьких руках. Одначе начальник табору д-р Бухнер не упирався при цьому і поволі виміняно німецький провід нашими учительськими силами, які з тих чи інших причин показалися в школі зайвими. Головним орударем захистів став Петро Юрчик; та кожний захист мав окремий провід. З пори, як там повіяло українським духом, захисти стали заборолом годящого виховання молоді. Проте і їм довелось бути притокою досить поважного розладдя між виселенецькою інтеліґенцією.

Під осінь 1916. року лютилася в таборі між дітьми одра і ширилася з такою силою, що небавком були хворими заповнені всі шпиталі вщерть, а пошесть далі ширилась. Не маючи іншої ради, д-р Ціпановський зажадав опорожнення спершу двох, а далі чотирьох захистів для тимчасового приміщення в них недужих дітей. Те опорожнення мало бути і було — перехідне; на час лютуючої одри. Проте воно викликало в частині нашої інтеліґенції таке невгамоване обурення і такий бешкетний протест, начеб у хвилевому опорожненні тих захистів вирішувалось невідклично питання: Бути на світі, чи не бути українському народові?... Безперечно, що захисти були хосенні, отже й потрібні; тієї правди ніхто не оспорював. Але чи може що для людини й народу бути хосенніше і потрібніше — від здоровля і життя?... Хіба, що „військова необхідність“ деяких одиниць у таборі, про яку в суті йшло... Д-р Ціпановський не подався навіть перед нагальними теревенями за свій „непатріотизм“: захисти мусіли бути опорожнені. Такий стан трівав усього кілька тижнів, поки одра минулася. Зайве було збивати бучу за ону-чу, яка немилим відгомоном відбилась аж у Відні. Таборова управа без застережень тримала руку з д-ром Ціпановським.

Та чи лиш те одне було зайве і непотрібне? Все минулось, як сон! Лишилися спогади, а й вони минаються — з людьми. Тому годиться їх зберегти і передати нащадкам ясними, неспоганеними ніякими людськими хибами, бо без них на світі людей не було і не буде. Та спогади з двацятьлітнього віддалення часу приневолюють признати щиро, що ґміндівська таборова школа і всі звязані з навчанням установи сповнили як слід, а то й блискуче своє історичне культурно-просвітнє післанництво серед українського народу на военному виселенні. Булоб дуже сумно, якщоб ми не добачували цього, що загально признавали до нас байдуже, або й вороже наставлені чужинці: що ця школа була зразкова і була світляним доказом та іспитом культурної зрілости українського народу. Для поглядових цілей широких народніх мас була ґміндівська таборова школа наглядним досвідом, яка має бути рідна школа, якщо з неї має бути пожиток дітям і цілому народові. Що була між

опіку уряду. Теперішні урядові чинники мабуть пізнали, що видовбуючи у варстатах своєї політики таран проти українців, видовбують одночасно таран, хоч і замаскований, проти себе: у формі панрусицизму. І, договорюючись з українцями у справі виборчого компромісу, просто дотеперішних таранів не потребують. Ось і політичні куліси теперішньої метушні москвофільських залишків, ось і мотиви чому аж такими засобами хочуть собі ту панську ласку привернути, яка, як відомо, все їздить на бистрім коні...

„Дай умерти" — це буде певно останній зов порядних москвофілів і під адресою теперішних своїх провідників. Коли не мають відваги послухати голосу тих зпоміж себе, які бодай в останній хвилині здобулися на правильний крок і зірвали з помилковим минулим, то будуть мати напевно моральну силу, щоб опертися каїновій роботі цих провідників. Бо напевно *не захочуть умерти з каїновим пятном на чолі*. Маємо глибоку віру, що чесні москвофіли, яких типічний виразник писав угорі поданого листа до редактора „Пролому", не здібні піти за тими, що пропагують подібні, як цитовані вгорі, методи боротьби. Так усе буває у висільника. Він останнім своїм шамотанням затіснює петлю на своїй шиї. Таким шамотанням є й описані виступи москвофільських провідників. Вони відштовхують, думаємо, від себе все, кому ще в цьому таборі взагалі доступне поняття джентельменства в боротьбі.

—o—

Похорони ґен. Наґати.

Не знають іще мотивів убивства.

ТОКІЮ, 16. 8. ПАТ. Агенція Ренґо повідомляє, що міністр війни ген. Гаяші заявив на засіданні, що досі ще не знають мотивів вбивства ген. Наґати. Та справа є перед воєнним судом. Премієр Окада заявив журналістам, що не знає причин, для яких міністр війни мав би уступити.

Вчора відбулися торжественні похорони ґен. Наґати. У похоронах узяли участь представники цісаря та репрезентанти армії і політичних кол.

людьми тертя? Без цього нема досвіду, поступу і — культури. Нема — життя.

Тому „Украніській Культурній Раді", як першому основоположникові і моральному зверхникові ґміндівської таборової школи, зокрема її західному відпоручникові і послові д-рові Олександрові Колессі, ґміндівському повітовому шкільному інспекторові і таборовій управі — за їх виняткову для тієї школи прихильність та увагу, управителям В .Кабаровському і нині вже покійному Луці Гарматієві за лепський, справний провід та її вдатним, енерґійним першим організаторам В. Кабаровському і Г. Ковалеві, накінець — без ніяких винятків — цілому учительському зборові, що на честь собі і хвалу народові довгі три воєнні роки повнив у тій школі й у всіх з нею звязаних установах з повною самопосвятною натугою свої відповідальні обовязки, дальше не менше орґанізаторам, управителям та вчителям гімназійних курсів, котрі, борючись з іще більшими недостачами відповідного приміщення і наукових засобів, своїм трудом просто чудес довершували, рятуючи молодь від збайдужіння і запропащення, — хай буде заплатою свідомість сповненого доброго діла. І добрий спогад „не злим, тихим словом" від нащадних поколінь, для котрих образ ґміндівської таборової школи нехай у важкій переломовій годині буде заохочуючою вказівкою, як слід народові служити, щоби в ньому витворилась характерна, крицева душа.

Що слід чинити, а що обминати...

(Далі буде.)

З виборчого руху.

В справі виборів до сенату.

В неділю 25. серпня ц. р. відбудуться *вибори делеґатів до воєвідських виборчих колеґій*. Вибори тих делеґатів переводять обводові виборчі комісії на обводових виборчих зборах. Право участи в тих зборах матимуть лише виборці, вписані до списку виборців даного обводу. Кожний обвід голосування обіймає від 90—120 виборців. Ті виборці більшістю голосів вибирають одного делеґата до воєвідської виборчої колеґії, а ця колеґія в дні 15-го вересня ц. р. устійнить пріавища сенаторів

Взиваємо всіх наших виборців до сенату взяти обовязково участь у дні 25-го серпня ц. р. в обводових зборах.

Перед зборами всі українські виборці повинні порозумітися між собою в справі устійнення кандидата на делеґата на обводових зборах. Вибори до сенату є не менш важні, як вибори до сойму.

Головний Секретаріят УНДО

Вияснення.

Подаємо до відома, що кандидати на послів, які найшлися на посольських листах, а саме п. *Іван Миськів*, рільник з Милятина Нового, пов. Камінка Струмилова, в окрузі ч. 62. (Золочів), і *п. Василь Душеньчук*, адвокат зі Зборова, в окрузі ч. 63. (Бережани), *не є кандидатами Українського Національно-Демократичного Обєднання*. Цих обох кандидатур не висували представники орґанізованого українського громадянства.

Крім цього появилися також деякі особи в заступниках кандидатів на послів, яких УНДО не висунуло.

У Львові, дня 16. серпня 1935. року.

ПРЕЗИДІЯ УНДО.

Передвиборчі окружні збори в Перемишлі.

Дня 14. серпня ц. р. відбулися в Перемишлі в год. 9. ранком в салі Народнього Дому наради українських делеґатів до окружних зборів перемиської виборчої округи. Прибули всі українські делеґати з повітів: Перемишль, Яворів і Ярослав у числі 29. Між делеґатами було сильно заступлене жіноцтво, а саме: трьома делеґатками Союзу Українок і одною делеґаткою п. Пааровою з Яворова, вибраною повітовою радою в Яворові. Нараду відкрив урядуючий заст. голови ПНК д-р *Рибак* а проводив д-р *Володимир Загайкевич*, що виголосив прегарну промову, в якій вказав на потребу єдности і солідарности. По дискусії всі делеґати вирішили голосувати солідарно на листу, на якій будуть кандидати Центрального Комітету УНДО на округу Перемишль, а саме: головний секретар Володимир Целевич і адвокат д-р Роман Хотинецький.

В год. 11-ій відбулися окружні збори для устійнення листи кандидатів. Польські делеґати ішли розбиті, бо появилося дві листи і розбиття голосів серед польських делеґатів було досить значне. Д-р Загайкевич зложив заяву, що з огляду на те, що кандидати Центрального Комітету УНДО знайшлися на спільній листі, українці не виставляють окремої листи і голосуватимуть за спільну листу. Польські делеґати з подивом висловлювалися про те, що українські делеґати так жінки як і мужчини без огляду на політичні переконання ішли солідарно по думці доручень національного проводу. Як відомо, вислід виборів був такий: На другому місці кандидатської листи перейшов Володимир Целевич, на четвертому д-р Роман Хотинецький, в заступники вибрано п. Іванну Паарову з Яворова.

Передвиборчі віча.

Окружні передвиборчі віча відбудуться в самбірській виборчій окрузі ч. 76. з таких місцевостях:

Дня 18. серпня ц. р. в Луці, пов. Самбір, в домі чит. „Просвіти". Початок в год. 12. впол.

Дня 20. серпня в Старім Самборі в салі Народнього Дому. Початок в год. 12. вполудне.

Дня 21. серпня в Турці н. Сриєм у салі Нар. Дому. Початок в год. 12. вполудне.

Дня 25. серпня в Хирові в Народнім Домі. Початок в год. 12. впол.

Дня 26. серпня в Добромилі в Народнім Домі. Початок в год. 12 впол.

Дня 27. серпня в Риботичах вечором.

Дня 28. серпня в Бірчі в Народнім Домі. Початок в год. 12. впол.

На всіх повищих вічах виголосить політичну промову кандидат округи п. *Гриць Тершаковець*. Всіх П. Т. Виборців згаданих місцевостей і найближчих сіл запрошує до численної участи

ПОВІТ. ОРҐАНІЗАЦІЯ.

Роля летунства

в італійсько-абісинській війні.

ПРИСПІШЕНИЙ ВИШКІЛ ЛЕТУНСТВА В ІТАЛІЇ.

Кореспондент париського щоденника „Ле Тан" мав змогу оглянути летунський табор в околиці Риму, де вишколюють летунів до тяжкої боротьби в Абісинії. На випадок війни з Абісинією — пише кореспондент — кількасот літаків відлетить зараз з Італії до Еритреї, де приготовано для них уже летовища. До Африки відлетить найбільше тяжких бомбовозів : невеличка кількість стежних літаків. Бомбовози, це тримоторові літаки одного типу, які можуть забрати зі собою 1.000 кґ. вантажу себто бомб і летіти без перерви 2.000 км. Бомбовози можуть розвинути швидкість лету 330 км. на годину на висоті 5.000 км.

Тому, що віддалення італійської кольонії Еритреї від столиці Абісинії Аддіс-Абеби у воздушній лінії 700 км., бомбовози можуть дуже легко виконувати кілька налетів денно. Залога кожного бомбовозу складається з пятьох людей, між ними двох летунів. Летуни це здебільша добровольці з італійських кольоній і зза кордону, головно з В. Британії і Америки.

Тактика летунства у війні на території східної Африки не буде подібна до тактики в европейській війні. В Абісинії нема залізничих шляхів ні вузлових ліній. Єдиний залізничий шлях, який лучить Аддіс-Абебу з портом Джібуті не має великого значіння. В Абісинії нема теж промислових осередків, каналів ні більших осель. Тому головним завданням італійського летунства буде нагляд над шляхами, якими буде переходити абісинське військо. Ці шляхи будуть бомбардувати італійські літаки, крім того будуть тероризувати населення Абісинії. Військові кола здогадуються, що італ. літаки будуть наслідувати тактику британського летунства в боротьбі з повстанцями в Іраку. Тоді то британському летунству вдавалося вдержати в карбах населення на великих просторах. Дуже часто літак знижував свій лет над табор або оселю і видавав прикази, щоб населення якнайшвидше розбіглось. Головним арґументом, який переконував опірних, був град бомб. У подібний спосіб В. Британія здушила повстання Мад Мулага в британській кольонії Сомалі.

Італійське летунство вжиє теж усіх можливих засобів, щоб вивести з рівноваги населення Абісинії, зменшить його відпорність супроти страхіть війни і таким чином приневолить Абісинію до капітуляції.

Італія напевно покористується летунством у війні з Абісинією на широку мірку. Говорять багато про перелет італійських ескадр над Єгиптом. Італія сподіється, що Єгипет, який є заприязнений з Італією, дасть дозвіл на перелет літаків не оглядаючись на В. Британію.

ПОНАД 100 МІЛІОНІВ ТИЖНЕВО НА ВОЄННІ ПІДГОТУВАННЯ.

Німецька преса пише, що Італія видає тижнево понад 100 міліонів лірів на воєнні приготування, які зростають з кожним тижнем. Преса підкреслює, що всі фінансові операції уряд поладнував дотепер на внутрішнім ринку. До того це щойно підготовання до війни. Кілько міліонів потягне за собою війна?

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ЕКСПОРТ НАШОГО МАСЛА В НОВИХ УМОВИНАХ.

Ми вже зясовували на цьому місці зміну збіжевої політики польського уряду, спинення інтервенції при закупах збіжжа і створення нових умовин для тваринної продукції. Одним із найважніших артикулів цієї продукції є в нас масло. В останньому числі **„Кооперативного Молочарства"** находимо передовицю **інж. А. Палія** п. н. **„Будьмо приготовані до біжучих важних завдань"**. У цій статті автор звертає увагу наших молочарень на нові умовини, в яких найшовся тепер експорт масла. У своїй дбайливости за селян уряд видвигнув ось-такі вимоги: 1) експортери мусять виплачувати доставцям повну ціну, відрахувавши тільки справжні кошти і скромну провізію і 2) молочарні знову, як продуценти масла, не можуть з отриманої ціни взяти для себе більше ніж 50 сот. на покриття своїх коштів продукції, завідування й амортизації.

Є всі признаки, що ціна експортового масла буде значно краща, ніж на краєвому ринку. Тому в інтересі наших молочарень лежить, щоби їх продукти були допущені до експорту. Очевидно, що до цього потрібна не лише **добра якість продукту, але теж ощадна господарка**, яка дозволить вдоволятись 50 сотиками на 1 кг. для покриття усіх коштів.

„Може ці строгі засоби — пише дир. Палій — розбудять із байдужности деякі вперті і легкодушні проводи та викличуть поправу відносин, а на поправу все ще є час". Дальше довідуємося, що МС призначив уже в серпні до експорту найкращі кооперативи і намітив ще інші як кандидатів на майбутнє. Треба зазначити, що уряд видвигнув свої вимоги в абсолютній формі і ті, що не відповідатимуть їм, стратять право на експорт.

У цьому числі „К. М." находимо ще другу статтю дир. Палія, в якій він реферує хід конференції у Варшаві на тему **інвестиційних кредитів для молочарства.** Ці кредити уряд готовий дати для „поправи техніки виробу масла і піднесення раціоналізації продукції". Справа кредитів вяжеться тісно зі зясованою вище справою кращих цін експортованого масла і з заходами до його стандаризації. „Маслосоюз" поставив уже свої дезидерати дотично кредитів.

Польська хроніка.

ВИБОРИ І ГОСПОДАРСЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Як це ми згадали в останньому „Огляді" — з приводу виборів до сойму і сенату заметушились господарські кола, виявляючи активність так, як ніколи досі. Заповідь, що нові законодатні палати вирішатимуть перш за все господарські справи, що ці справи будуть альфою й омегою праці сойму, так, як в останньому соймі такою альфою й омегою була нова конституція, — ця заповідь викликала згадану активність польського і жидівського купецького та промислового світу.

„Теперішне **господарське** наставлення виборів — пише „Ц. Ґазета Гандльова" з 14. серпня ц. р. — вимагає виборчого зрозуміння в першу чергу від господарських чинників. З дотеперішних наших обсервацій можемо вносити, що ці чинники вповні зрозуміли свою ролю. Все зорганізоване господарське життя стануло фронтом до виборів, отже Центр. Союз Поль. Промислу, Пром. Торг. Палати, Товариство польських купців, Хліборобські і Ремісничі Палати, Централя Союзу Купців, Централя Союзу Христ. Купців-детайлістів і багато інших поважних організацій усього господарства кинуло своїм членам гасло позитивного наставлення до вибрів. Тому треба сподіватись, що госп. кола сповнять своє завдання без закиду і сповнять надії, які з ними вяжуть".

ХОЧУТЬ ОБМЕЖИТИ ДОСТУП ДО ТОРГОВЛІ.

Польські купці вже доволі давно видвигнули постулят обмеження доступу до торговлі. В останніх днях став цей постулят особливо голосний. Про нього пише фахова і політична преса (майже без виїмку), про нього говорять зацікавлені орґанізації, ухвалюють відповідні резолюції, висилають меморіяли до уряду, тощо. Чи справді т. зв. „ценауc" — це своєрідний обяв антисемітизму — як доміркоються жиди — не беремось вирішувати. В усякому разі це обяв самолюбства, страху перед конкуренцією, перед кількостевим зростом дистрибуційного апарату.

Ми особливо зацікавлені в тому, щоби цей постулят не був здійснений, бо **для української молодої торговлі скриває він дуже поважну небезпеку.** Це представив уже орган Союзу Українських Купців і Промисловців „Торговля і Промисл", який слідкує пильно за боротьбою, яка вьвязалась на тому тлі між прихильниками „купецьких патентів" (звязаних з відповідною теоретичною і практичною освітою, з грошевими засобами і дозволом станових організацій) та їхніми ворогами.

ГОСПОДАРСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ПОЛЬЩІ З НІМЕЧЧИНОЮ ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО КІНЦЯ.

У Берліні йдуть уже від кількох тижнів переговори, яких кінцевим ефектом мав би бути остаточний торговельний договір. Але діло складається так, що до такого остаточного договору не дійде. Будуть тільки з обох сторін поширені **ввозові контингенти.** Короткий **конфлікт з Данцігом,** який — як відомо — закінчився невдачно для Вільного Міста, — а за здогадами преси був інспірований Берліном, не вплинув негативно на хід переговорів.

ПОЛЬЩА — ПЕРШИЙ У СВІТІ ЕКСПОРТЕР ЖИТА.

Згідно з даними, які опублікував тепер Міжн. Інститут Хліборобства в Римі Польща є на першому місці поміж експортерами жита в світі (СССР не взятий під увагу). За Польщею йде Арґентина, відтак Латвія, Швеція, Литва і т. д.

Світова хроніка.

КРІЗА ДОВІРЯ В ГОЛЯНДІЇ ТРИВАЄ.

У біржевих звідомленнях читаємо: голяндський фльорен виказав дальшу знижку... Ці, такі часті тепер хитання курсу голяндської валюти і девізи, є — як відомо — вислідом внутрішньо-політичної ситуації Голяндії, вислідом лявірування поміж політикою девалюації і дефляції. Не вважаючи на високе покриття банкнотів (поверх 70 проц.), біржа реагує неспокійно на те, що аж в осени остаточно будуть устійнені напрямні валютової політики. З фльореном вяжуть не тільки дальшу долю золотого бльоку, але теж курс доляра (в разі девалюації фльорена — мовляв — доляр впаде до 50 проц. первісної його вартости) і поважні зміни на світовому ринку. Колиб вартість фльорена зменшилась, тоді прийшлаб сильна знижка цін нафти, гуми, цини і чаю.

НОВІ ЗАСАДИ В ЗАГРАНИЧНІЙ ТОРГОВЛІ ФРАНЦІЇ.

На Францію має звернені очі ввесь світ. Скомплікована внутрішня фінансово-господарська політика премієра Лявaля, яка дозволяє говорити про експериментування і з цього приводу зростаюче невдоволення мас, яке починає проявлятись у дуже яскравих формах — це речі великого значіння, значіння такої міри, що переступає політичні кордони Франції. Останньою французькою ревеляцією є поважна зміна засад у закордонній торговлі. Появився декрет, який зніс 19 промислових контингентів. Досі ввесь торговельний оборот Франції спирався на контингентах. Відчинення кордонів Франції для бодай невеличкого числа артикулів заповідає нову орієнтацію Франції, нову політику.

ЧИ ЗНОВУ ВІЙНА ЗІ СЕЛЯНСТВОМ У СССР?

Жнива на терені Совітів видвигають кожного року питання: в яких формах проявиться селянська політика Кремлю? Відомо, що не вважаючи на якесь ніби-то перемиря, обі сторони є взаїмно настороженi і невдоволені. Большевики вживають усіх засобів, щоби примусити селянські маси до „корисних" жнив. Гласкають і застрашують їх пресою, радіом, тощо. Та проте темпо жнив значно гірше ніж у минулому році й актів саботажу дуже багато.

В. Н-вич.

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

ПАВЛО ПРИСТУПА 3)

Сусіди в анекдоті.

(Докінчення).

Є теж назви від професії чи заняття, характеристичного, чи частого у даної ґрупи. Угнівці напр. здавна вже мають марку добрих „шевців". „Цибулівники" є назвою мешканців Кут на Гуцульщині, що торгують цибулею. „Лупії" — це прізвище мешканців Виткова, де людність здирає шкури з козей. Мешканці села Вертелка в Тернопільщині, що займаються ґончарством, знані широко як „ґончарі". „Кіза головка" — це прізвище соколівців на Гуцульщині; займаються вони хованом кіз.

Серед прізвищ, що торкаються зверхніх знаків, досить чисельну ґрупу творять назви, що вказують на властивости ноші. Подробиці одежі й її особливості є тими рисами, що, як найбільше зверхні й безпосередні, найлекше є похватні, підпадаючи осудові й критиці. Немодний убір в якомусь місці викликує так само здивування, чи іронію.

Мешканці Жужеля в пов. сокальськім і околиці називають махнівчан й околишню людність „гуняри". Так само називають мешканців повіту Жовква і Рава Руська. „Гуняниками" називають тих, що сусідують з бойками, від волохатої вовняної гуні.. „Кафтаняки" — це мешканці підгіря Карпат від Ліска до Сянока. В Сокальщині знана є назва „мандюки" на означення мешканців сіл Ворохта, Прусинів, Будинин, Махнівок і Кулички і мешканців, що сусідують з сокальським повітом у цій смузі. Назва походить від мандини, частини зверхньої ноші. „Кетляки" є прізвищем населення в околиці Зборова, від кетлі, білої полотнянки. В херсонській ґубернії знане було колись прізвище „пойдуни" на означення українських переселенців з півночі. Назва від т. зв. пойди, довгої свитки.

Мешканців села Конюхи в бережанськім повіті називають сусіди „клинці", бо носять штани шиті в клин.

З історичних назв того типу відоме римське для Франції, Ґалія Браката, себто Ґалія в штанах, від штанів, що носили їх у Франції, а незнані цілком були римлянам і тому вважали їх за особливість.

Прізвищем „шаламки", дражнять мешканці Василева переводівців у Сокальщині. Від скручених у формі баранячих рогів крил капелюха прозвали „ріжкачами" мешканців села Конюхи в Бережанщині. На Холмщині знані є „постольники", люди, що носять свого роду ходаки, т. зв. постоли. Відси взяли поляки своїх „курпів".

Від люльок до половини обитих бляхою мешканців середнього простору Підкарпаття називають „бляхами". „Цідильниками" називають сусіди мешканців села Турянська на лемківсько-бойківськім пограниччі, від „цідилі", полотняної, жебрачої торби. Від закривлених („заклебушених") палиць назвали мешканців Ясенова на Гуцульщині „клябушники".

Назви творять теж від вигляду і форми одягу. Угорських українців називають їх сусіди бойки „блахами", „влахами", чи „волохами", від широкого на взір волоський, крою одягу. Холмські українці приміром називають сусідів мазурів „синії латки" від сафірової барви суконної одежі.

Часто прозивають людей від уживання деяких страв. Тому, що в багатьох випадках рід їх і якість залежать від ріжних льокальних обставин, а також від кулінарних замилувань населення, дуже ріжних у ріжних околицях, тому вони теж стають характеристикою поодиноких місцевих груп.

І так прізвищем бойків на дільнянників є назва „борщівники" від частої тут страви. Мешканців середнього Підкарпаття називають „дички", тому, що в часі частого тут голоду живляться вони дикими прушками. „Ракоїди" це прізвище мешканців села Водники в станиславівськім повіті, бо їдять часто раки. „Болешники" — це мешканці містечка Вибранівка; а назвали їх так сусіди з села Бринці Церковні, тому, що їдять булки. „Галухами", або „галушками" назвали мешканці Чернигівщини людність з Полтавщини з огляду на улюблену їх страву: галушки.

Численно виступають льокальні прізвища, на-дані від деяких топографічних рис місця замешкання. „Багнюки" — то мешканці комплексу сіл на південь від Белза (звуть Махнівці). „Лісовики" це людність Махнівка, Ворохти, Корчмина в Сокальщині і Равщині і довколишніх сіл — називають цеблівці (Сокальщина), де нема лісів. „Заболотеяці", чи „заболотівці" — махнівщани і околиця — називає їх так

Знову завішення сокільського гнізда.

Повітове старосто в Городенці завісило на зиях діяльність сокільського гнізда в *Петрові*. Як причину подано, що гніздо приняло в члени молодь перед укінченням 14. року життя та зорганізувало учасників без дозволу родичів. Крім цього закидується, будьто би старшина ввела засаду безоглядного послуху через накладання на членів грошевих кар і ставлення їх „на позір" за 10 хвилин. Як нас інформують, закиди ці нестійні і старшина ввесла у відповідному часі відклик.

(„Сокільські Вісти".)

Визначніші польські кандидати на послів.

Окружні збори вписали на листу кандидатів на послів таких міністрів і членів проурядового табору: У Варшаві кандидує прем. Славек і міністер внутрішніх справ Косцялковський, у Ченстохові міністер суспільної опіки Пацьорковський, у Білостоці міністер промислу і торговлі Фльоріян Райхман, у Калішi віцеміністер внутрішніх справ ген. Складковський, у Сувалках віцеміністер скарбу Коц, у Бережанах шеф департаменту міністерства закордонних справ Шецель, у Кельцах віцемарш. Цар, у Лукові Медзінський.

З людовців, які виступили з партії і беруть участь у виборах, Лянґер перепав у конінській окрузі, Руґ є на четвертому місці в Острові Мазовецькому.

Астрономічні цифри совітських зброєнь.

„Знамя Россіі". орґан еміґраційної партії Крестянская Россія в останнім числі (за липень-серпень) поміщує довшу статтю, в якій є дані про зброєння в СССР. Підставою тієї статті є промова Тугачевського на VII. зїзді рад, з доповненням праць чужинних спеціялістів, з яких „Знамя Россіі" бере заподані цифри. Поважну працю над реконструкцією червоної армії зачали в 1924 р. під проводом Фрунзого. Добу тієї праці закінчили перед 1928. р., т. зн. перед початком першої пятилітки. Згідно з офіціяльною совітською термінольоґією, першу пятилітку виконали в 4 роки — в 1932. р., коли то червона армія була вже технічно зреорґанізована. Від 1934. р. зачинається новий етап зброєнь і орґанізації совітської армії.

Найбільші сили червоної армії є на Далекому Сході та коло західньої границі. Чисельний стан червоної армії, без резерви старших річників на випадок війни, доходитиме до 10 міліонів. В ост. двох роках створили 2 корпуси піхоти, 20 стрілецьких дивізій. 5 дивізій кавалерії і т. п. Поважні успіхи добули в ділянці змоторизування та змеханізування армії. Вже від 1927. р. прийняли взори анґлійської й американської армії. Спеціяльний розділ присвячує автор статті хемічним зброєнням. Хоч Тугачевський не згадував про хемічну продукцію, автор на основі чужинецьких матеріялів твердить, що тепер у СССР 17 фабрик продукує виключно трійливі ґази. Це теж не є тайна, що самоходові і тракторові заведення можуть у війні негайно перемінити в заведення, що продукуватимуть танки всіх родів. Повільніше, хоч більше систематично йде праця над створенням нових морських одиниць. На Чорному Морі переважають совітські сили. Та на Балтійськім Морі теперішня ситуація викликує інтенсивну діяльність, щоб зрівноважити морські сили. Багато скоріше йде вперед розвій совітської авіяції. В 1932. р. було 1.700 літаків готових до бою, в 1933 — 2.700. в 1935 — 4.300. Це число в 1937 (офіційний речинець закінчення другої пятилітки) має дійти до 8.000. Ціла повітряна фльота поділена на 24 бриґади, 79 ескадр, і 81 відділів. Треба підкреслити, що з 4.300 літаків 1.500 є бомбардивних літаків, що можуть перевозити 8.000 тон. Вони озброєні в 2 гармати та 8 великих і 4 малі скорострільи. В цьому році, згідно з офіційними даними. всі літаки будують у совітських заведеннях, тоді, як в 1928 р. імпорт літаків становив 57 пр. Летунська армія зросла в трьох останніх роках з 12 тис. до 40 тисячів.

Ліґа Націй замкне Суеський канал?

ЛЬОНДОН, 16. 8. ПАТ. Райтер повідомляє з Риму: Італійська преса плузує собі, буцімто Рада Ліґи Націй моглаб замкнути Суеський канал для воєнних кораблів. Всеж таки італійські кола побоюються, щоб цієї думки не здійснили. В Італії здають собі справу з того, що це булаб єдина санкція ,яка мала би для Італії далекосягле значіння.

Докотився!

З Бучача пишуть нам таке:

Дня 14. ц. м. прибули до Бучача українські делеґати з повітів Бучач і Підгайці, щоби взяти участь у зібранні, котре мало установити кандидатів на послів. З Теребовлі приїхав емер. проф. Павло Чайковський, що відмовився взяти участь у спільній нараді українських делеґатів і потягнув у додатку за собою ще двох селян на польську нараду. Опісля відмовився голосувати на нашу листу.

В заслугу за це поляк п. Вемут у часі зібрання поставив кандидатуру на посла п. Чайковського. Одначе Чайковський зібрав лиш одинацять польських голосів і перепав. Усі інші українські делеґати голосували здисциплінованo на наших кандидатів.

Ем. учит. Чайковський займає ріжні поважні і відповідальні пости в українських громадських установах у Теребовлі. Цей нечуваний поступок п. Чайковського, себто зломання національної дисципліни, теребовельське громадянство відповідно осудить.

Це можуть докотитись ріжні амбіціонери!

(с. к.)

ТАЄМНЕ ВБИВСТВО В ТУРЕЦЬКІМ МІНІСТЕРСТВІ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

У Стамбулі вбили керманича виділу шифрів турецького міністерства закордонних справ. Убитий урядовець займав одно з відповідальних становищ. Урядовця вбили ще перед кількома днями, але турецька влада дотепер зберігала мовчанку. Вбивство вищого урядовця викликало величезне враження в дипльоматичних колах Туреччини.

Вбивство ґенерала.

ТІРАНА, 16. 8. ПАТ. Альбанське пресове бюро повідомляє: У Фієрі вбили з невідомих мотивів ґен. Ґуілярді. По вбивстві дійшло в місті Фієрі до заворушень. Провідників заворушень арештували. У Фієрі і в цілій Альбанії є спокій.

Остобіж. „Зваричі" — це прізвище селян молодятинських і княздвірських в околиці Печеніжина від сільних жуп, що там знаходяться.

Часом вказують насмішки дуже зручно, посередньо, на властивости терену, з дотепною декоди в тім напрямі алюзією: „Загубипідкова" — це прізвище мешканців села Бервінкова на Гуцульщині, надане їм від злого стану доріг в околиці. Подібно з тої самої причини „пропань на віки" на мешканців Устерік в ліськім повіті.

Вказують також прізвища на господарський стан у звязку з якістю терену, на форми і прояви економічного життя. „Балабушники" це мешканці Махнівка і околиці, названі мешканцями сіл на південь від Солокії (балабуха, балабушка = малий довгий, звичайно пшеничний хліб). „Вівсяники" це ті самі махнівщани в опінії будиницків, переводівців і довколишніх сіл. Взагалі окреслення того роду часті в ріжних околицях належать до популярних і поширених.

Вкінці є прізвища від інших ріжних обставин, випадків і подій, звязаних з місцевою групою.

Є прізвища від обставин релігійного життя: з причини релігійного індиферентизму назвали колись мешканців одного села в Херсонщині „штундами".

Назви від обставин, звязаних із співжиттям двох полів, також зродилися: мешканців напр. одного села в Херсонщині, де трапилася кровосумішка, називали свого часу „невінчанці".

І злодійство створило свої прізвища. „Злодіями" називали сусіди мешканців Холоєва в Сокальщині. Часом вказують вони і на предмет крадежі: „Занесисокира" це мешканці Розток на Гуцульщині, тому, що — як говорили сусіди — крадуть сокири.

Серед прізвищ льокальних груп маємо і такі, що вказують на рід первісного, місцевого осадництва. „Татари" то людність Угнова. Взагалі багато місцевостей на терені давніх татарських шляхів має традицію татарського походження. Так само істнують назви від іншого поселення. „Німці" було прізвищем мешканців одного села в Херсонщині, де давніше була німецька кольонія. Подібно частина нинішніх німців дістала назву по вигублених чужоплемінниках прусаках.

Деякі прізвища вказують на форму осадництва: на лемківсько-бойківськім узграниччі називають до нині села Жубраче, Солінка, Бальниця, Щербанівка, Манів і Воля Міхова „Королівщина", в память того, що ті села були колись королівські. Дівчина, що виходить заміж з цих сіл до інших місцевостей, називається „королівка".

Називають людей теж у звязку з господарськими обставинами: мешканців села Річки на Гуцульщині назвали „облупикобила", тому, що мають дуже худі коні.

Є „барабуси" і „макогони" — мешканці Кревиці (називають василівці в Равщині). Тих самих називають ще „часнички" в Махнівку й околиці. Є „собки" — мешканці Стаїв, „балабаї" чи „бойки" — людність сіл на південь від Солокії, названі так в Махнівку і околиці.

Часті є також звичайні, буденні визвища: „ковтуни" чи „солодишники" — мешканці Будинина в Сокальщині, називані так мешканцями довколишніх сіл.

Деколи жартівливо перекручують люди назву мешканців від назви місцевости, причім через дрібні вже часто звукові зміни творяться нові слова цілком іншого змісту і значіння: мешканців села Торки в сокальськім повіті називають напр. „турки". Мешканці Брисич Церковних прозивають своїх сусідів з села Борусів пов. Бібрка „борсуками". „Черепіньки" то мешканці села Черепінь львівського повіту.

Всі ці збірні назви опираються найчастіше на карикатурно переяскравлених рисах даної групи, або на обставинах часто фантастичних і видуманих, що мають своє джерело в людській психольоґії. Вислови можуть бути з погляду суспільного цілком араціональні. В цих проявах криється найпримітивніша форма й ядро кожного патріотизму, а також збірного шовінізму. Підтримує його часто й підсилює консерватизм у способі думання.

Метою всякого роду групових передражнювань є пониження і моральне ослаблення другої групи, часто для вивищення власної групи.

Так напр. говорили колись у Золотоноші: „Золотоноша кругом хороша". На то в сусідних Лубнях мовляли: „Золотоноша хороша, а в середині воша" — потім знов золотоношани відповідали: „Золотоноша з золота, а Лубні з лубків, гній возить". В селі Махнівку в Сокальщині приповідають про сусідів з Василева й Корчмина: „Василівці пасуть вівці, а корчминці свині, а махнівці добоі хлопці мають по дівчині".

НОВИНКИ

— **Вписи на концес. космет. курси Стефанії [Б]арисевич, вул. Коперника 42 а, тел. 272-18 під [пр]оводом д-ра Е. Дурделли зачалися.** Проспек[т] висилає безплатно **Дирекція.** 4—5

— **Затвердження нового статуту Українського [Ка]толицького Союзу.** В січні цього року звернулася адміністраційна влада (Городське Староство у Львові рескриптом з дня 5. І. 1935) до Головної Ради У. К. Союзу з домаганням узгіднити істнуючий статут У. К Союзу з новими законами про товариства. Внаслідок цього внесла Головна Рада 6. березня ц. р. відповідно узгіднений статут до львівського воєвідства до зареєстрування У. К. Союзу. Дня 10. серпня дістала Головна Рада з воєвідства повідомлення, що львівський воєвідський уряд затвердив статут і зареєстрував Товариство „Український Католицький Союз" рішенням з дня 19. 7. 1935. ч. **Pol. B. 25/**[...]7/35. Головна Рада розішле в найближчім часі [вс]ім Окружним Радам У. К. Союзу ближчі пояснення щодо введення в життя нового статуту.

— **Львівська римо-католицька архидієцезія** [об]іймає тепер 28 деканатів, 394 парохій, 499 свя[щ]енників душпастирів (у тім 75 черців) та [1.]018.774 вірних. В душпастирській праці помагають отсі чернечі чини: Єзуїти. Домінікани, Бернардини, Реформати, Капуцини, Босі Кармеліти, [Мі]сіонарі св. Вінкентія а Павльо, Воскресінці, Салезіяни. Салетини, Міхаліти, Братя Альбертини [і] Братя Шкільні. На чолі архиепархії стоїть митрополит Твардовський. В 1934 р. посвятив митрополит Твардовський два костели у Львові: [ко]стел Матери Божої Остробрамської і парохіяльний костел св. Єлисавети. Позатим посвячено [ми]н. року новий (деревляний) костел на передмісті Збоїска Долішні. Крім того будують у Львові отсі костели: на Персенківці Босі Кармеліти і [п]арохіяльний св. Петра і Павла на передмісті [Ле]вівка. ОО. Салетини підготовляють будову [п]арохіяльного костела на Знесінні.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні [д]ерж. кляс. льотерії впали виграні на такі числа: [1]00.000 зол. на ч. 35922 59861 103052. 10.000 зол. [н]а ч. 42615 100809 169838. 5.000 зол. на ч. 24784 [1]47334. 2.000 зол. на ч. 106727 159017. 1.000 зол. [н]а ч. 64097 102678 111284 157084 176422. 500 зол. [н]а ч. 33594 57981 68791 79180 80586 86164 97121 [1]12178 129260 148793 182133 182300. 400 зол. на [ч]. 6041 25402 28257 53631 65022 77908 83813 [1]13308 118292 135056 166208 170966 180434.

— **Почтова охоронна служба.** У Львові на по[чт]і обняла службу спеціяльна організація почтовців, які виконують вартову й охоронну служ[б]у замість, як досі — поліції. Така почтова служба буде в усій Польщі. У порозумінні з головною управою почтового військового приспосіблення в Варшаві організують спеціяльні фахові курси для вибраних службовців.

— **Ще один копець.** На спогад оборони Львова перед большевиками в 1920 р. мають висипати „копець оборони Львова та південно-східних земель" на горі Страчення. Копець має бути високий на 330 метрів понад рівнем моря. До фундаменту кіпця мають дати землю з кіпця марш. Пілсудського в Кракові.

— **Лікуванці у Черчі бавляться.** Ні боровина ні лікарські ординації ні кошти побуту на літнищі ні думка про недалекий кінець вакацій не зіпсували гумору черчанським лікуванцям. Повні енергії під впливом цілющих черчанських вод дають вони великі вечерниці 18. серпня у „Палатці" з танцями, співами, добірним буфетом та всякими несподіванками. А тому, що до Черча зїхалось чимало гарних дівчат, виберуть усі на рік 1935 власну красуню з гордим титулом „Міс Черче".

— **Загинула в околиці Львова.** Рідня 27-літньої Хани чи пак Гені Розенберґ повідомила поліцію, що Хана загинула перед кількома днями в околиці Львова. Хана приїхала недавно зі Сандомира до Варшави, де продавала цукорки. Минулої пятниці Хана не вернулась уже до хати. Виявилось, що Хана виїхала з Варшави у напрямі Львова, де в околиці Львова проживає її рідня. По чотироденних безуспішних розшуках рідня Хани повідомила поліцію, яка шукає за Ханою. Це худощава низького росту шатинка, убрана в ясний попелястий костюм, синю пішовкову сорочку, ясні панчохи, жовті мешти, без капелюха.

— **Львівська хроніка.** При вул. Пелчинській безробітний Казимир Лесів тяжко зранив ножем Франца Шидловського за те, що Шидловський зачіпав дівчата, з якими Лесів їздив на каруселі. — При вул. Станислава невідомий мужчина вкрав у середу вечором шоферові Яґельському автодорожку марки „Шевролет". Поліція і люди уладили погоню за злодієм, але авто віdїхало в невідомім напрямі. По цілонічних розшуках вдалось у пятницю відшукати автодорожку при вул. Пекарській. Невідомий злодій втік.

— **Арештували комсомольців.** З Рибна, пов. Косів, пишуть нам: Поліція арештувала тут 6 комсомольців за приналежність до КПЗУ і відставила їх до вязниці в Коломиї.

— **За дівчину вбив товариша.** В селі Гібашеві дійшло на забаві до бійки між двома товаришами 21-літнім Едмундом Чубасевичем і Рудольфом Візнером, які посперечались за дівчину. Візнер вхопив за сокиру, але йому вирвали її з рук. Чергового дня вечором оба зустрінулись у лісі, де знову дійшло до сварки, згодом до бійки підчас якої Чубасевич тяжко зранив Візнера вистрілом з револьвера. Опісля Чубасевич переніс раненого до хати, де став Візнера перепрошувати за заподіяну кривду. Візнер по трьох днях помер. Суд засудив Чубасевича на 2 роки вязниці.

— **Шматяр — багатієм.** Жидівський купець — шматяр зі Станиславова Генрик Лессінґ довго перебував у Ляйпціґу. Скуповував там шмати і вивозив до Польщі. Доробився на тій торгівлі великого майна, купив собі в Ляйпціґу велику камяницю і зложив собі багато гроша і дорогоцінностей. Коли до влади дійшов у Німеччині Гітлер, влада почала ставити йому всякі перешкоди. Часто відбувалися в Лессінґа ревізії, а вкінці Лессінґові відібрали пашпорт. Рівночасно вийшов у Німеччині розпорядок, що чужинцям не вільно вивозити з Німеччини ніякого майна, отже також грошей і дорогоцінностей. Лессінґ рішив покинути Німеччину і перевезти свій маєток до Станиславова. Продав свою камяницю, зібрав усі свої гроші і дорогоцінности, запакував їх зручно до ваґону зі шматами і надав до Станиславова. Сам виїхав сюди вслід за тим транспортом. Тут розпльомбував ваґон і виняв зі шмат цілий свій великий скарб, якого доробився на шматах.

— **Повісився на очах 7-літнього синка.** В Бендзіні при вул. Париській ч. 16 мешкав 47-літній робітник з жінкою і 7-літнім синком Осташевський. Осташевський від довшого часу був без праці і попав у сильний нервовий розстрій. Минулої неділі Осташевський залишився з синком у хаті, жінка пішла до костела. Замкнувши двері, закинув петлю на клямку від дверей і повісився. Приготування батька бачив синок і з плачем просив батька, щоб залишив приготування. Але ні прохання ні сльози малої дитини не поводгли. Коли батько закинув петлю синок почав спазматично плакати і кликати ратунку. Коли люди виломили двері — Осташевський уже не жив. Зате в куті хати люди знайшли напів живого з плачу і перестраху сина, який постійно повторяв слова: „Тату, не роби цього".

— **Студенти, що шукають золота, а фальшують срібло.** Три роки тому приїхали на студії до Франції, до міста Ґренобль, два студенти Мочульський і Данилюк, з польськими пашпортами. Цими днями на швайцарськім кордоні заарештували Мочульського, бо найшли при ньому дуже добре підроблені 5-франкові срібні монети. Відставили його до Ґренобль і там він склав на поліції заяву, що як студент електротехнічного інституту від довшого часу працює з Данилюком, щоб найти спосіб виробу золота, так само як Дуніковський. При трусі у його кімнаті найшла поліція машини для підробу франц. і швайц. монет і 3 кільо монет схованих на горищі. Данилюк вибрався на прогульку в гори і не знає ще нічого, що його жде після повороту.

— **Міжнародній шаховий турнір.** Від 16. до 31. ц. м. зїдуться до Варшави світові шахові мистці з 22 країв на змагання за мистецтво світа. У змаганнях беруть участь: Арґентина, Данія, Англія, Естонія, Фінляндія, Франція, Ірляндія, Італія, Югославія, Латвія, Литва, Норвеґія, Австрія, Палестина, Польща, Румунія, Швеція, Швайцарія, Еспанія, Чехословаччина, Мадярщина та Злуч. Держави. Усі вони вислали по 4 мистців; мистецтво здобуде той край, якого представники осягнуть якнайбільше пунктів. Ідеальна перемога виглядала би 4:0, але вже відношення 2 і пів до 1 і пів вистачає. Тому, що кожний край гратиме з усіма іншими, найвищою виграною для кожного було би 21 перемог. Найбільші вигляди на успіхи мають Злуч. Держави, що вислали такий склад: Решевський (чудесна шахова дитина), Кашдан, теперішний мистець, Маршал, колишній мистець Зл. Держав, Файн і Дайк, найкращі шахісти молодшого покоління. Польщу представлятимуть д-р Тартаковер (що колись представляв Україну, бо є уроженець Бродів), Найдорф, П. Фридман, Г. Фрідман і Макарчик (отже тільки один справжній поляк). Від Мадярщини виступлять: Ліліенталь, Гаваші, Л.Штайнер і А.Штайнер і 18-літній Сабо. Від Австрії: Шпільман, Ґрінфельд, Бекер, Еліскасес і Міллер. Від Чехословаччини: Опоченський, д-р Трейбаль, Райфір і Пелікан. Від Франції: Альохін і Бернштайн, від Югославії: д-р Відмар, Пірс, Костіч. Крім цього відбудуться змагання жінок, в яких візьмуть участь дві славні світові шахістки Вера Меншік, чешка, що живе в Льондоні і Ґізеля Гарум з Відня. Всі партії шахової олімпіяди вийдуть окремою книжкою.

— **XII. міжнародний зоольоґічний конґрес** відбудеться в днях 15—21 вересня в Лісабоні. Конґрес складатиметься з 12 секцій: зоольоґії, ембріольоґії, анатомії, фізіольоґії, зооґеоґрафії і палеозоольоґії, протозоольоґії, ентомольоґії, інвертебрата, вертебрата, паразітольоґії, прикладної зоольоґії, номенклятури. Учасники конґресу мають зголосити свої реферати до 1. вересня ц. р. Ближчі інформації дасть Природничий Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Чарнецького 24/ІІ.

— **Американці шукають скарбів.** Один американський синдикат купує острів Оок, біля Нової Шотляндії, де за давнім повірям закопаний скарб пірата Кідда на два міліони фунт. шт. Американці призначають на розшуки 200 тисяч фунт. Неодин уже шукав цього скарбу надаремне, але недавно якісь мисливі найшли у підземельнім коридорі частину золотого ланцюшка від годинника і кілька золотих зерняток. Можливе, що є ще якісь більші дані про скарб, що їх американці тримають у тайні.

— **Міліонер і його приятель.** У Констанці живе панок у літах, якого вигляд і поведінка, не зважаючи на подерту одіж вказує на колишнього багача. Є це колишній міліонер з Тифлісу Сімон Курчіоглю. Мав він звязки з царським двором і міліони. З приходом большевиків, утік він до Румунії, передавши свої дорогоцінности та гроші свому найближчому приятелеві Александрові Плавському, високому урядовцеві, що мав змогу перевезти все це за кордон. Плавський утік за кордон, але відрікся свого приятеля, кажучи, що цей не дав йому нічого. Курчіоґлю почав процес проти нього за зворот 30 міліонів лей. Чому той процес досі незакінчений, румунська преса не повідомляє; знаємо тільки, що дідусь у стані жебрака вічно ще жде на прихильну полагоду своєї претенсії і що суд надалі після кільканадцяти літ займається цією справою.

— **Ріжні вістки.** У Льондоні думають над потребою міжнародньої конференції для цукроварства, що могла би розвязати потребу продукції для цілого світа. — Грецький уряд хоче встановити обовязкову комісію, що вирішувала би всі конфлікти між працедавцями і робітниками. — Совітський летун Євсеєв знявся на висоту 9.950 м.; температура була там 45 ст. нижче зера. — Після фашистівської вуличної маніфестації у Льондоні прийшло до зудару з робітниками. — У Празі відкрили виставу сучасної французької різьби; у перший день було 40.000 відвідувачів. — Совіти купили в Японії 400.000 мішків муки на рахунок суми за відступлений східно-китайський залізничий шлях. — Італійський уряд дозволив відчинити у Венеції касино гри на зразок Монте-Карльо. — Повінь в околицях Кіото й Осака дійшла до таких розмірів, що знищила 80 тисяч домів і затопила 20.000 людей.

—o—

З театру.

КІНО „ПАЛЯС": „КІМНАТА Ч. 309"

Сензація одної ночі у величезному нюйорському готелі. Хтось убив великого промисловця, що грає на біржі і так виніс трупа з його кімнати, що найближчий його сусід не мав часу навіть оглянутись. Крім трупа шукають ще і дорогоцінної бранселетки багатої молодої росіянки в неясною минувшиною і повною надій будуччиною. Труп і бранселетка це тільки зовсім маловажні нитки інтриги довкола багатого молодця, що приїхав з далекої фарми шукати жінки, щоб оженитись і довкола бідної телефоністки, що з першого погляду запалала симпатією до нього, довідавшись про його намір. Усі знаємо, як така історія кінчиться, зате мало з нас визнається в усіх перипетіях готелевої кімнати з бандитами, детективом і миморхітним героєм, що змагається за чужу брансолетку, зовсім непричасний до всієї кримінальної історії. Головну ролю грають симпатично розсіяний Франшо Тон і Уна Меркель, балакливая скоростріл. Імя Конрада Наґеля додане на афіші поруч них нагадує нам, що цей артист був колись партнером Ґрети Ґарбо; нині зійшов він на якісь епізодичні, безбарвні ро[лі]

ДИВОГЛЯДИ.

РАДІО НА ПТАХИ.

Кількох великих італійських землевласників заведо в себе зовсім модерний спосіб боротьби з птахами, що виїдають їм зерно та овочі. Над полями і садами простягають вони тонесеньку сітку; коли цієї сітки торкнуться крила птаха, електричний контакт уводить у рух радіо, що страшенно голосно гомонить. Птахи перелякані відлітають, але за якийсь час знову прилітають. Французькі селяни на Рівієрі мають на це простіший спосіб: кожного птаха, що зїдає їм виноград або маслини — стріляють і більшість із них смажать.

МУХИ ПОВТІКАЛИ.

Професор Моначеллі в Неаполі мав велику експериментальну фарму, де годував мухи з цілого світа. Назбирав їх більш 1000 родів. Одного дня посварився із своїм слугою і цейповипускав усі мухи на волю. Між мухами були отруйні і такі, що розносять заразні. Поліція шукає за слугою, професор за мухами.

КОНҐРЕС ДАЛЬТОНІСТІВ.

У місті Індіянополіс зїхались на цікавий конґрес дальтоністи (ті, що не відріжняють деяких колірів). Вони звернулись до вашинґтонського сенату з домаганням, щоб окремий розпорядок заборонив уживати колірових сиґналів, а зокрема червоного та зеленого коліру. Істнує тисячі людей, на яких ці коліри зовсім не роблять ніякого враження, бо вони попросту не відріжняють їх, наслідком чого є так багато катастроф з автами. Дальтоністи домагаються, щоб замість колірових сиґналів завести числа.

—o—

Дописи.

ГРИМАЛІВ.

Переносять українців. На основі ще передвоєнної організації судів передбачена посада начальника суду у Грималові для українця, всі інші посади — переважно для українців. Тимчасом від світової війни до сьогодні начальником суду у Грималові є все поляк; були переходово тільки суддями українці, але їх скоро або редуковано або перенесено. Від двох літ був тут суддею Василь Шпорлюк. Хоч він з українцями не стояв у ніякому звязку, проте переносять його до Прухнїка к. Кракова. — Був у Козині учитель українець С. Харчук, архильояльний у надії, що заслужить собі на кращу посаду. А тут наразі переносять його до Качанівки на підрядну посаду, хоч він довший час був самостійним управителем школи. Оце наше „спуджинце“...

Як обдурюють наших людей. Літньою порою відбуваються у нас по всіх місцевостях більші то менші відпусти. Там крім побожних християн сходяться теж усякі дурисвіти і мантії і наші люди крім „на Боже“ складають теж великі гроші мантіям. Станислав Хелпа з Грималова буває на таких відпустах і там грою в пукорки „пара не пара“ збирає за один відпуст по 80—100 зол. Чимто вже наших людей не обдурюють? А відома річ, що наші люди жалують гроша на часопис або книжку і саме тому безпільно тратять сотками гроші навіть у таку безглузду забаву, як „пара не пара“, що її улаштовують усякі дурисвіти на ярмарках та на відпустах.

СПОРТ.

Мистецтва Ліги.
ВАРШАВА. ВАРШАВЯНКА-Л. К. С. 3:1 (2:0).

Мистецтва Окружної Ліги.
ЛЬВІВ. II. СОКІЛ-ПОЛЬОНІЯ 3:2 (0:1).
ЯРОСЛАВ. ОҐНІСКО-ПОҐОНЬ (Стрий) 1:0 (1:0).
РЯШІВ. РЕСОВІЯ-ЧУВАЙ 2:1 (2:1).

За вхід до Ліги.
СТАНИСЛАВІВ. ЧОРНІ-РЕВЕРА 3:1 (2:0).

Товариські змагання.
ЛЬВІВ. ПОҐОНЬ-ГАКОАГ (Відень) 2:2 (2:1).

Нові книжки й журнали.

НАШ СВІТ, ілюстрований журнал літератури, мистецтва, науки. Луцьк 15. серпня 1935. Р. V. Ч. 1. Зміст: Іван Атаманчук: „*“ і „Передсвітанок“. Гр. Думник-Муллик: „Орач“. П. Коваль-Степовий: „Загорють“. Іван Шумський: „Весною“ й „*“. С. Даушко: „Уніввіч“. П. Кравчук „Ще день один“. Verus: Володимир Самійленко. С. Мандрівець: У вогні революції 1917—1919 р. К. Дів: Статути Луцького Братства. А. Дублянський: Замок князів Острожських. Літературний фейлетон. Трибуна читачів. Про все потроху.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Нечинний.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 17. VIII. в год. 8. веч. „Чоловік“ 300 тисяч“.

Неділя, 18. VIII. год. 8 веч. „Чоловік 300 тисяч“.

Цирк Станевських при вул. Пелчинській:

Субота, 17. VIII. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.15 веч.

Неділя, 18. VIII. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.15 веч.

Концерти українських студентів Богословської Академії у Львові відбудуться:

Золочів 17. VIII.
Зборів 18. VIII.
Тернопіль 19. VIII.
Дохід іде на Рідну Школу.

Кіна.

АДРІЯ: Знеславлена“ і „Світла Адрії“.
АПОЛЬО: „Недокінчена симфонія“.
АТЛЯНТИК: „Тигр Пацифіку“.
ВАНДА: „Нині живемо“ і ревія „Професор у кабареті“.
ҐРАЖИНА: „Чі-Чі“ (з Франціскою Ґаль).
КАСІНО: „Провокатор Азеф“.
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Небезпечний коханець“.
МАРУСЕНЬКА: „Вбивство в Шикаґо“ та виступ факіра.
МІРАЖ: „Ракочі марш“, „При зачинених дверях“.
МУЗА: „Наля“ та ком. „Маскарада кохання“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Кімната ч. 309“.
ПАН: „Вондер-Бар“, „Біді люди“.
РАЙ: „Фрайлайн Доктор“.
СВІТ: Нечинне.
СОНЦЕ: „Мадам Батерфляй“ і ревія „Парада гумору“.
СТИЛЕВЕ: „Жовтий князь“ (Рамон Новаро) й ревія.
УТІХА: „Король ґанґстерів“ і ревія.
ХИМЕРА: Нечинне.

Закордонне радіо.

Субота, 17. серпня 1935.

Відень (506,8) 15.35 Цитристи, 16.45 Дута орх., 19.45 „Дер Фрехлінг“ оп. Вайнберґера. **Брно** (325,4) 17.55 Суч. форт. музика. 18.45 Моцарт-Россіні (спів, музика). **Кошиці** (259.1) 17.40 Для Закарпаття. **Прага** (470,2) 12.30 Легка музика, 18.20 „Солодка є помста“ оп. Ґраба. **Париж** (1648) 20.45 Арії з ком. опер, 20.00 „Фрине“ ком. оп. Сен-Санса. **Берлін** (356,7) 18.15 Пісні й музика, 19.00 Серенади. **Кенігсвустерґавзен** (1571) 16.00 Вес. пополудне, 20.10 Вес. вечір. **Кельн** (455,9) 19.25 Нім. нар. пісні Брамса (Ремаґін барит.). **Ляйпціґ** (382,2) 15.05 Легка музика, 20.10 Веселий вечір. **Мінхен** (405,4) 11.00 Легка музика для села, 12.00 Концерт, 14.20 Соната д-дур Моцарта на два форт., 19.05 Камер. музика. **Міляно** (221,2) 11.30 Популярна музика, 13.10 Тріо, 17.05 Танк. музика. **Рим** (420,8) 17.10 Квартет манд., 20.40 „Іль Міракольо“ лір. леґенда Лячетія.

Неділя, 18. серпня 1935.

Відень (506,8) 11.10 Зальцбурський фестіваль, 13.10 Легка музика, 15.40 Камер. музика, 19.10 Нар. пісні, 20.05 Форт. ресіталь. **Братислава** (298,8) Мад. пісні й танці. **Кошиці** (259,1 18.25, 21.15 Словацькі нар. пісні. **Прага** (470.2) 9.15 Квартет, 19.15 Військ. орх. **Париж** (1648) 15.00 Вес. словно-муз. авд., 16.00 „Ля Дам де Бронз“ песа Дівернов, 20.00 Сп. ресіталь Марґ. Жірард. **Білгород** (437,3) 10.00 Сербські пісні й танки. **Берлін** (356,7) 12.00 Вел. нар. концерт, 14.15 Авд. для дітей, 19.00 Музика. **Кенігсвустерґавзен** (1571) 15.00 Легка музика, 17.00 Концерт. **Ляйпціґ** (382,2) 11.00 Бетовенові твори — квартет. 14.30 Для дітей. 16.31 Промова мін. Розенберґа, 18.00 Цикль пісень. **Мінхен** (405.4) 14.00 Для дітей, 18.00 Форт. **Міляно** (221,1) 13.10 Легка музика, 20.40 „Андрій Шенів“ оп. Джордана. **Рим** (420,8 17.35 Легка музика, 20.40 Симф. концерт.

Львівське радіо.

Субота, 17. серпня 1935.

6.80 Ранішня авд., 8.25 Практ. вказівки, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Метеорольоґ. вістки, 12.05 Полудн. денник, 12.15 В Еспанії — гр. пл., 13.00 Хвилинка для жінок, 13.05 Найправдивіші танґа, 13.30 Найгарніша ґр. пл., 14.30 Новини з гр. пл., 15.15 Музика з ґр. пл., 15.25 Польська морська торговля, 15.30 Для дітей „В ягодового короля“ М. Конопніцької, 16.00 Техн. скринька, 16.15 Віольонч. ресіталь, 16.50 „Інтерв'ю“ гумореска Корн. Макушинського, 17.00 Концерт орх., 18.00 Спорт. порадник, 18.10 Хвилина поезії: Вірш. Каз. Тетмаєра, 18.15 Вся Польща співає, 18.30 Огляд періодиків, 18.40 Сільва рерум, мист. життя. 18.45 Форт. ресіталь. 19.15 Реклям. концерт, 19.30 Польські пісні, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Каміння говорить, 20.10 Мала орх., 20.45 Веч. денник, 20.55 З давньої та сучасної Польщі, 21.00 Авд. для закордону. 21.30 Концерт. орх., 22.00, 22.06 Спорт. вістки, 22.10 „Весела Сирена“, 22.30 Танк. музика з гр. пл.

Неділя, 18. серпня 1935.

8.30 Ранішня авд., 8.45, 8.48 Руханка, 9.03 Мала орх., 9.15 Поранній денник, 9.22 Спорт.-тур. гутірка, 9.30, 9.55, 16.00 Шляхом шлеських повстанців над Одру, 9.45 Гимн шлеських повстанців, 10.10 Мала орх., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 У слав'янських спартан у Чорногорі, 12.20 Муз. поранок; у перерві ок 13.00 Театр Уяви „Гільтяй“, 14.00 Тчинські обжинки, 14.45 Музика з гр. пл., 15.00 Лісова скринька, 15.10 Нар. музика з гр. пл., 15.22 Огляд ринків рільних продуктів, 15.35 Музика з гр. пл., 15.45 Чи новий керманич хліборобської політики корисний для хлібороба, 16.30 Пісоньки з гр. пл., 16.45 Друскеницька Ондина, 17.00 Концерт орх., 18.00 Трансм. з кольонії шк. ради в Малкинях: Концерт, якого світ не чув. 18.15 Оперетковa музика з гр. пл., 18.30 Вся Польща співає, 18.45 Польсько-большевицький кордон, 19.10 Реклям. концерт, 19.25 Оп. арії в вик. Пікавера з гр. пл., 19.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами. 20.00 Симф орх., 20.45 Вийімки з творів Й. Пілсудського, 20.50 Веч. денник, 21.00 Чайковський: Скр. концерт д-дур оп. 35 з гр. пл., 21.30 На веселій льв. хвилі, 22.00, 22.01, 22.15 Спорт. вістки, 22.20 Концерт орх. марнарки, 23.05 Легка музика з ґр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.24—5.27 зол.

Нім. марка 1·75—1·81, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінґи 26·15—26·25, австр. шілінґи 100·00—103, чеські корони 20·50—21·25, рум. леї 29·50—31·50, ліри 38·50—41·00. Золото: Долари 9·03—9·8, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60—4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Преміївки.

Доларівки 52·50—54·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 43·00—44·50.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 16-го серпня п. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг.	масла десерового бльокового без опаковання . .	2·50 зол.
1 кг.	масла десерового в бочках враз з опакованням	2.54·50 „
1 кг.	масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·60 „
1 л.	молока	0·14 „
1 л.	сметани	0·65 „
1 к.	яєць	3·00—3·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на сметану і молоко слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 16 VIII. п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·80 зол.
Мол. однор. кури I. кл.	„	0·80 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу так кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори „Філії Музичного Товариства ім. Лисенка“ в Золочеві відбудуться 1. вересня 1935 р. год. 15. на Бесіді. 160

Мр. Ярослава з Герасимовичів і Мр. Мирон Лушпинський вложили 25 зол. на Рідну Школу замісць повідомлень про своє вінчання, що відбулося у Львові 22. VI. 1935. 163

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.